

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 28. svečana 1868.

List 9.

Tarbula, keršanska junakinja.

Zložil Janez Bilc.

III.

Po nebu solnce plava,
Na zemljo žarke lije;
Je v cvetju log, dobrava,
Doné ptic melodije.

Pomlad je prevesela
Spet zemljo pomladila;
Al perziška dežela
Solzice še bo lila.

Dežela vsa žaluje,
V britkosti tožno stoka;
Naj bolj pa car tuguje,
Naj bolj se šapor joka.

Ko jutra zar'ja jasna,
Spomladna ko cvetlica
V blagosti vsaki krasna
Je perziška carica.

Al carinja Kandaka
Nevarno je zbolela;
Zato zdaj šapor plaka,
In joče se dežela.

Njéne lica pred rudeče
Vse so obledele;
Zvezdice očés žareče
Vse so otemnele.

Žalostni krog nje zdravnici —
Žalostni molčijo:
Leka ni več cesarici, —
Ure nje bežijo.

Pred maliki ljudstvo prosi
Zmišljene bogove,
Na oltar zaklade nosi,
Pali jim darove.

„Zeruane bog pomagaj!
Ormuz bog svitlobe,
S silno roko ti podlagaj
Arimanske zlobe!“

Vedež zvezde ogleduje —
Svitile ino blede.
In zamišljen opazuje
Ptic krilate čede.

Caru vedež beseduje:
„Smert hudobi taki!
Čarica pogubo kuje
Čarinji Kandaki.

Car, kristjanov si velike
Množice pogubil;
Vmoril zlobne učenike,
Simona pogubil.

Al hudobni ti kristjani
Vedno se množijo,
So premalo kaznovani
Za to hudobijo.

Gledaj! v hiši tvoji krasni
V zlati clo sobani,
Pri cesarinji prejasni
Gadi so — kristjani.

Tarbula vez skrivno veže
S tvojimi vragovi,
Ona cesarici streže:
Jezni so bogovi.

Simeona obžaluje,
V skrivnem solze lije,
V jezi cesarici snuje
Čudne copernije.

Ta bolest je naredila
Ona cesarici;
Carinja pa b'la je mila
Vedno tej devici.“

Vedež jenja govoriti,
Znamnje je odkrito,
Šapor jame besediti
Resno in serdito:

„Tedad Tarbula kristjana
Tud' je s hlinstvom kritim?
Strašno bodi kaznovana
Z mečem grozovitim!

Vsmertit' hočem to devico! —
Al če jo pogubim,
Rešil bom li cesarico,
Ki jo serčno ljubim?“

Vedež:

„Ormuz boš potolažil;
Moč vzel Arimanu;
In ne bo te več sovražil
Večni Akeranu.

In na dvoje naj devico
Ojster meč preseče,
Da iz trupla na zemljico
Vsa se kri izteče.

Kosa trupla na dva kola
Rabelj naj obesi;
Bolno carinjo pa zdola
Strežnik tje prinesi!

Stori, car to, berž ozdravi
Se ti cesarica;
Zvezda svitla to mi pravi,
Jutranja danica.

Mašnike do zdaj končuješ,
Šapor, in levite,
Zvezda hoče, da kaznuješ
Vse kristjane zvite.“

Vedež mu takó svetuje,
Caru to oznani;
Car nedolžne natezuje:
Oj gorjé, kristjani!

Je Tarbula devica
Nedolžna in premila,
Ko lilija cvetlica,
Ko cvet je svoj razvila;

Ko lunica prekrasna,
Ki zemljo razsvitljuje;
Ko jutra zora jasna,
Ki goré opasuje.

Okó če tvoje gleda
Prot nebu, kadar miga
Zvezd drobnih zlata čeda,
Ki noč jih tje prižiga;

Boš vidil, da nobena
Tak svitla ni, ni bila,
Kot zvezdica je ena,
Kot je danica mila.

Kar zvezd nebo, dežela
Devic ima perz'janska,
Naj bolj ti je slovela
Devica kristijanska.

Tarbule je krasoto
Dežela vsa poznala;
Pa deva je lepoto
Života zanič'vala.

Pri nji je pravo vrednost
Nedolžnost le imela;
Ohraniti to čednost
Je deva hrepelala.

V tihi noči trudni svet počiva,
Deva serce Jezusu razliva:
„Zbral si Jezus je za porodnico
Čisto neoskrunjeno Devico;
V nebu še devic kardelo
Spremlja Jezusa veselo.

Roke nočem možu v zakon dati,
Tebi, Jezus! zvesta čem ostati.
Serce, Zenin! Ti daruje deva, —
Ne zaverzi, kar Ti daje reva.
Raji hočem kri preliti,
Kakor Ti nezvesta biti.

Daj pogum o Jezus duši moji,
Da ostanem zvesta veri tvoji;
Zapeljivcem da se krepko branim,
Čisto serce Tebi da ohranim. —
Simeon, z nebes višave
Glej na revne te nižave!“

Po nebu luna veslá;
Pri zvezdi zvezda migljá.
Meglica po nébesu plava;
V sanjah se ziblje narava.

Petelin čuvaj se glasi,
Družinici spanje kalí;
Naj vstanejo zopet veselo,
Jih kliče, jih vabi na delo.

Nebó se krasno žarí;
Ga zora zlata zlatí.
Sej lepše stvari ni nobene
Od jutranje zore rumene.

Se vmaknil že nočni je mir:
Glasí se v dobravi pastir;
Tje kliče ovčice on svoje,
Zvon ovna rogatega poje.

In v logu slavec glasán
Pozdravlja pomlájeni dan;
Z dreves ferfoli na drevesa,
Si s perja rosico otrésa.

Žar kaže solnčica se,
Zlatí goricam glavé.
Pa Tarbula solca ne vidi —
Obdájajo černi jo zidi.

Povelje dal Sapor je car, —
Zaklenil jo v ječo ključar.
Devica v britkosti ne joka,
Junakinja v ječi ne stoka.
(Dalje nasl.)

Blagovéstnik

starega zaveta.

Jezus Kristus je ravno tisti véčera
in danes in vekomaj. Hebr. 13, 8.

4. Melkisedek.

Melkisedek se pravi po naše kralj pravice; Kristus je pravi kralj pravice. — Melkisedek se imenuje tudi kralj salema t. j. miru; Kristus je v resnici kralj miru, ki nam ga je prinesel, in toraj so peli nebeščani o njegovem rojstvu: Mir ljudem na zemlji, ki so blage volje. — Melkisedek je bil učenik, duhovnik in vladnik ali kralj; Kristus je najviši učenik, duhovnik in kralj. — Melkisedek nima ne prednika ne naslednika v svojem duhovstvu; Kristus tudi nima ne prednika ne naslednika v svojem duhovstvu, kajti mašniki so le služabniki njegov. — Melkisedek je daroval kruh in vino; Kristus je daroval sam sebe v podobah kruha in vina pri zadnji večerji in se daruje še vedno pri sv. maši. — Melkisedek je blagoslovil Abrahama; Kristus je blagoslovil svojo cerkev in po nji blagoslovlja ves človeški rod, in Abraham je dal desetino od vsega Melkisedeku ter je počastil v njem prihodnjega Odrešenika, o katerem se bere: „Ti si duhoven vekomaj po redu Melkisedekovem.“ Ps. 109, 4.

5. Izak.

Izak je bil preljubi sin svojega očeta; Kristus, naš Gospod, je preljubi sin Boga, svojega Očeta, kateri ima nad njim vse svoje dopadenje. — Izak, nedolžen in pošten, je odločen za smert; Kristus, sama nedolžnost in svetost, je obsojen k smerti na križu. — Izaka, ktere ga je obetal sam Bog, je pripravljen njegov lastni oče dati v smert in pohlevni sin se uda brez ugovaranja volji svojega očeta; Kristusa, ktere ga je Bog sam obetal po prerokih, dá njegov nebeški Oče v smert za grehe naše in Jezus mu je pokoren do smerti na križu. — Izaku naloži oče za žgavni dar derva, na katerih je imel sin umreti, in ta jih nese sam na goro; Kristusu naložijo križ, na katerem ima umreti, in nesel ga je na svoji rami na goro Kalvarijo. — Izak se voljno pusti zvezati in pomoli vrat svoj pod meč, ki naj bi ga daroval; Kristus se da kakor ovca peljati v mesnico in molči kakor jagnje pred tem, ki ga striže. — Izak stopi z gormade ali z daritevnika napolnjen z nebeškimi blagoslovi; Kristus je s svojo smertjo na križu odvezal grehe in dolge ter spet pridobil zgubljeno milost in kraljestvo Božje, in ukazana daritev Izakova se popolnoma dá razumeti le iz resnične daritve Kristusove.

6. Jakob.

Jakob je bil miren pastir in je prebival v šotorih; Kristus je dobri pastir, ki je krotak in iz serca ponižen hodil od kraja do kraja ter pasel svojo čedo z nebeško

hrano. — Jakob se je napravil v oblačila svojega prerojenega brata Ezava, si je roke ovil in pokrtil vrat s kozličevinama, kozliča pa je daroval očetu, in prejel je od njega blagoslov in pravice do pervenstva; Kristus je nase vzel podobo grešnega prvega Adama, se pokrtil z našimi grehi, daroval sam sebe Bogu, in nam naklonil tako blagodar svojega nebeškega Očeta. — Jakoba je brat preganjal in iskal umoriti; Jezusa so judje preganjali in umorili. — Jakob se je boril z Gospodom, in Bog se mu je dal premagati, in dobil je ime Izrael t. j. boritelj z Bogom; Kristus je prosil in se boril za svoje, in Bog se mu je dal potolažiti, in dobil je ime Jezus t. j. Odrešenik ali Zveličar. — Ubožen je šel Jakob na ptuje, premožen je prišel nazaj; ubožen je prišel Jezus na svet, in poveljčan se je vernil spet na dom svojega Očeta po tem, ko je vstanovil tukaj pravi Betel t. j. hišo Božjo, sv. cerkev, v kateri se daruje za nas, svojo čedo. — Jakob je imel 12 sinov, katerim je pred svojo smertjo povedal, kako se jim bode godilo, in Judu je dal vojvodstvo ali oblast pervenstva, katero ima veljati, da pride zaželeni Odrešenik; Jezus je imel 12 poslancev ali apostolov, katerim je prerokoval njih prihodnjo osodo, in Petru je dal pervenstvo ter je obljubil pri njih ostati, dokler pride spet k sodbi. — Jakob in njegovi mlajši so kakor tujci popotovali po zemlji, vendar so kanansko deželo v lasti imeli do Kristusovih časov; Kristus in kristjani živijo kakor tujci na zemlji, vendar imajo vekomaj v lasti kanansko deželo v duhovnem pomenu, ker una je bila predpoda svete cerkve in nebeške domovine, ktere so si svésti.

Kaj pelje v nejevero?

Nejevera izhaja bolj iz serca kakor iz pameti. Strastni, malopridni človek prav za prav ne more verovati, ker po veri bi obsodil samega sebe. Ako pogledamo v življenje tistih nesrečnežev, katerih se je prijela kuga nejevere, zapazimo, da razujzdanost, strasti in nevednost v verskih rečeh jim je nakopala to strašno bolezen.

Ako preiskujemo, zakaj vero Jezusovo, nauk svete katoliške cerkve toliko ljudi težko prenaša, dobimo odgovor: Vera véže, ljudje pa nočejo, da jih kdo véže; vera žuga, ljudje ne marajo za boječo vest; vera tirja, ljudje pa se nočejo truditi.

Res je, prava vera, Kristusov nauk ustavlja in zatira naše strasti. Kdor se jim pa vda, temu je pretežko to, kar zahteva vera od njega, in on se začne bati verskega uka, ter jame dvomiti nad vero, ktera se ustavlja hudim strastim njegovim. — Ker ljudje hočejo živeti, kakor se jim poljubi; misliti, kar jih veseli, zato jih za leze nejevera.

Vera brez del je mrtva, nas uči sv. apostelj Jakob. Naj bi učila vera tudi zgolj skrivnosti, vendar bi jih

veliko tistih, ki se v dajo nejeveri, vse verovalo, samo da bi zamogli živeti po svoji lastni volji. Oni tedaj sovražijo vero zato, ker vedo, da vera sovraži njih strasti; in oni bi nikakor ne preganjali služabnikov svete cerkve, ko bi ti v svojem nauku ne nasprotovali njih strastim.

In ravno omenjeno je tudi vzrok temu, da se jih toliko poprime vsake krive vere, če se le ta prikupi njih poželenju. In ker je muhamedanstvo in pozneje protestanstvo zelo vstrezalo človeškim strastim, zato se je toliko urno in tako daleč razširilo; in se razširja danes brezverna omika ali razsvetljenje današnjega časa, ker ne berzda strasti. — Mnogi mladi ljudje, ki ne mislijo drugega, razun kako bi se razveseljevali in svojemu poželenju stregli, se odpovejo veri, preden so jo še prav imeli, in jo zamenjajo z vero počutkov.

Veliko jih pa tudi zgubi vero zavoljo nevednosti v verskih rečeh. Silno je število takih, ki nič ne premišljujejo in ne pretehtujejo ter vse zaničujejo, kar koj ne razumejo, in še bahajo se, da nimajo vere, ker veseli jih biti v velikem številu nevernih. Ali zares smešen je tak boj zoper Cerkev! Naj vedo taki kratkovidneži in topoglavci, da v vseh stoletjih njenega obstanka so katoliško vero napadale tudi zares zmogljive in bistroumne glave, ali ko so jo naj huje napadali, so jo s tem le poveličevali, kakor kaže zgodovina sv. Cerkve.

Med takimi sovražniki, ki vere ne poznajo, je bil Savel, ki je ni le psoval, temuč jo tudi preganjal na vso moč. Ali ker se je za Božjo postavo poganjal, in imel dobro voljo, pa le samo slepo gorečnost, zato se ga je Bog usmilil in ga vdaril na poti v Damask s telesno slepoto, da bi ga ozdravil dušne slepote; tako je storil iz preganjavca Savla apostel Pavla. Vse kaj drugega je pa, če se katoličanje, nezvestneži, kateri so bili v naročji svete cerkve rojeni in izrejeni, če se taki ošabno in strastno ji ustavljajo, česar nas, žalibog, sedanji čas dostikrat prepričuje.

Učen benediktin je nedavno v dveh prav jedernatih govorih nejevero imenoval neozdravljivo bolezen sedanjega časa, jo je popisoval in je dokazal, da se je spočela skoraj le iz človeške strasti; razkazal je pa tudi, kako je vera potrebna za ta svet in zavoljo prihodnjega življenja.

Res, edine tolažbe v spremenljivem tem življenji in kdaj v smerti je le v veri najti. — Ali so samomori, ki se tako množijo, da se nam lase ježijo, ki o njih slišimo ali beremo dan za dnevom, ali so ti samomori kaj drugega, kakor nesrečni sad, katerega obrodi nejevera? — Ravno tam imajo svoj izvir tolovajski dvoboji, katere ob enem napuh in lažnjivi zaumki o časti in poštenji močno podpirajo.

Vera se ohrani in poživlja z molitvijo, z besedo Božjo in s prejemanjem ss. zakramentov. Veliko taci, ki so vero zgubili, so bili poprej vse imenovano opustili in so se čisto radovoljno in z zadolženjem v nejevero pogrezili. Kako skerbno se mnogi ogibajo pridig in k večjemu same maše še poišejo! Ne morejo se tudi dosti ograjati, kateri opuščajo ob nedeljah keršanski nauk, pri katerem se nalaš vera razlaga. Ni čuda, da veliko taci na vse zadnje še „šest resnic,“ nauk od sv. Trojice, in vse tiste naj potrebniši reči pozabi, brez katerih vednosti še vredno odvezan ne more biti. Sploh pa se nejevera tako širi, da pri mnogih navadni pomočki prav nič, čisto nič več ne izdajo. Torej bi bilo treba po hribih in dolinah klicati: Misijone, misijone! —

H.

Nespanet.

Iz Krašnje.

Po enem človeku je prišel greh na svet in po grehu smert, in tako je prišla smert v vse ljudi po njem, v

kterem so vsi grešili. To svetopisemsko resnico tajé naši neverni učenjaki v zadevi gréha, in sicer zato, ker je keršanskega vira, da si tudi vsa človeška natura bolj ko zadosti svojo grešno stran in spačenost naznanja in razodeva. Tudi smert samo bi naši modrijani ko vse živo zadevajočo utajili le zato, ker vera od nje govori, ko bi jim vsakdanja skušnja vsih časov in lastna zavest človeška tako nedvomljivo in temeljito ne spričevala rezne resnice, da vse, kar je živega na svetu, toraj tudi človek, mora umreti. Človek po svojem telesu pride potemtakem spet v zemljo, iz katere je bil vzet, duh se pa poverne po spričevanju sv. vere k Bogu, kateri ga je dal. Tej postavi se mora, hočeš ali nočeš, vse človeštvo podvreči, in tako in zato sta tudi naša dva gospodarja, ktera smo v priliki o „Krivici“ omenili, enaki osodi propadla in umerla.

Po smerti teh dveh modrih in previdnih, spoštenih gospodarjev prevzela sta gospodarstvo nju starejša sina. Eden teh je bil priden in delaven, prej skóp ko varčen, sicer prijazen, vender pa bolj ponosnega značaja in zelo nagnjen in skerben, zapuščino očetovo ne morda v enakem stanu ohraniti, temveč po zmožnosti množiti in zvikišati; šlo je mlademu možu vse po sreči, čedalje bolj je bogatel, ljudje v soseski so ga spoštovali in v kratkem času celó za svojega župana zvolili. Vse drugačen je bil sin drugega gospodarja in zdaj sam gospodar. Prijatelj lenobnega pohajkovanja je vsakdanje dela ponemarjal, je posedal po kerčmah in tudi v drugih veselih, ne ravno hvale vrednih družbah čas tratil in denar zapravljaj; domačijo, živino in polje pa na prosto voljo družini prepušal. Bil je ta človek lahkomišljen zapravljivec, in kar je bilo zanj še posebna nesreča, precej časti lakomen. Vidil in čutil je veljavo svojega soseda v soseski, to ga je zelo mikalo, hodil je zato rad k njemu, češ, sosed in prijatelj prvega moža v soseski mora tudi pred sosesko kaj veljati, hodil je pa k sosedu le še toliko lože, ker bil je ta tudi oštir. Mladi in stari lenuhi in malopridneži so kmalo poznali našega lahkomišljenega gospodarja po vsem njegovem značaju ter se ga poprijeli in deržali. V vsaki družbi so ga hvalili ti ljudje in povzdigovali, on pa je za vino dajal, da je bilo kaj! Neumnež! Domišljeval si je, ker se mu je toliko hvala péla, da je res kaj več od drugih, in ni vedil, da se mu za herbtom posmehujejo ter s perstom kažejo nanj, kateremu hlinijo v obraz prijateljstvo in se mu uklanjajo. Tudi soseda župana, kakor smo že omenili, je naš gospodar rad obiskoval, in oča župan so svojega verstnika in soseda vselej prav prijazno, večkrat tudi prav serčno sprejeli. In kaj bi ga tudi ne? Sej je bil le v dobiček županovi hiši, kajti pil je veliko, pa tudi piti drugim dajal, in plačal vse pošteno.

Pri takih okolišinah je šlo gospodarstvo lahkomišljenega gospodarja rakovo pot, kakor drugač ni moglo biti, in to toliko bolj, ker bil je on tudi igravec, in igravec nesrečen. Gotovina, po očetu podédvana, je bila kmali pri kraju, kar mu je posestvo neslo, mu ni zadostovalo, potreboval je več denarja, in kje bi ga bil lože dobil ko pri županu, svojem sosedu? Ponudi mu tedaj gozd za gozdom; župan ponudbe sprejema, les kupuje in seka in v malo letih se je že od daleč lahko védilo, čegavi so ti veliki prazni in pustotni prostori. Mati mu je gospodinila, sestra pa je bila v sosesčini na prav dobrem domu omožena, obe, mati in sestra, ste zapravljivega lahkovičca svarile in marsiktera solza se je zarad sina in brata uternila, pa zastonj. „Ste pač prave sitnici, si je mislil in govoril za svojimi tovariši, da mi ne daste mirú, sej jima nič zalega nočem! Mati imajo piti in jesti zadosti, nič jim ne majka, vse prepušam njihov volji, kaj li hočejo še več? In sestra, kaj ji je mar moje življenje? Jez se v nje reči ne vtikujem,

in ona naj se ne v moje. Ali pa méni, da se moram po njenem možu ravnati? Ta bi bila lepa! Bogat je in dela kakor hlapec; oblečen hodi, kakor bi ne imel okroglega v žepu, in derži se domá kakor polž svoje hišice. Da rad moli, no, to je že prav, da pa vsak dan k maši hodi, je pa vender le odveč, ljudje se mu posmehujejo in ga tercijala psujejo; taki pa vender nočem biti.“ Revež, ki je tako modroval, se je pajdašil le s svojimi vinskimi bratci, poslušal je edino le nje, le za njimi govoril, in ni vedil, da je njegov svak skerben, prijazen, ponižen, spošten in pravičen mož, zgled keršanskega gospodarja in sploh v okolici spoštovan. Za prazno hvalo malopridnežev je ponemarljal prošnje in svarila matrne in sesterne, in raji je v svojo škodo poslušal in vbogal pijance in zapravljljivce, kakor pa posnemal svaka vse časti in hvale vrednega. Gozdi so bi zdaj pri kraju, denarja pa čedalje več treba, in da bili ga bil dobil, kaj je naš lahkomišljenec storil? Šel je spet k svojemu sosеду in županu, kateri ga je kakor vselej tudi zdaj prijazno sprejel in željam njegovim brez obotavljanja vstregel. Posojeval mu je namreč od zdaj več časa, a ta je zapravljal prejemanj denar po stari svoji navadi, s tem pa vse svoje posestvo čez in čez popolnoma zadolžil. Mati mu je med tem umerla, sestra ga je svarila in prosila, svak njegov mu je oči odpiral, pametni, spošteni sosesčani so z ramami zgibovali in mu marsiktero v svarilo podrobili; pa vse to nič ni zdalo, kar je znal, pri tem je ostal, poslušal je le svoje pajdaše, njih le je vbogal, in tako kakor oni tudi sam ljubezen sesterno, prizadevanje svakovo in dobre svete vaščanov zametval in zasmehoval. Jel je poslednjič tudi živino prodajati, in ko je zadnje govedo iz hleva šlo, hoče župan plačan biti, in ker je bilo to nemogoče, ga postavno požene in prodano mu je bilo zdaj vse do čistega takó, da ni tudi naj manjši reči več svoje imenovati zamogel. Župan, kateri je prodano posestvo kupil, mu zdaj naznani, da nima v njegovi hiši ničesa več iskati, in da le za denar pri njem še kaj dobiti zamore; stari prijatelji so ga zapustili, posmehovali so se mu in ga še celó bedaka imenovali, in vidil in čutil se je na enkrat berača, in sicer zaničevanega in kar popolnoma zapušenega.

V takih žalostnih okoliščinah se jamejo našemu zapravljljivcu oči odpirati, čedalje bolj spoznava, da je časti iskal tam, kjer je najti ni; da je prijetlom zaupal, kateri so le zasé skerbili, njemu pa pogubo kovali; da je poslušal lenuhe in potepuhe in za njimi govoril, ter po njih izgledu in njim dopasti zametaval in zasmehoval prošnje in opomine matrine in sestrine, svete svakove in svarila sosesčanov, in to le edino v lastno nesrečo, v lastno svojo škodo. Spoznaval je zdaj čedalje bolj, da je drugim stregel, sebi pa kradel, da je bila pomoč mu deljena srede k zgube njegovega premoženja; spoznal je, da je v svoji nezmerni slepoti in nespameti s svojim djanjem in ravnanjem le samega sebe malopridnežem v kratek čas grizel, bil in klal, in poslednjič tudi uklal. Sirota bil bi popolnoma zgubljen, ko bi ga ne bila dobra, od njega toliko zasmehovana, pa vsega spoštovanja vredna sestra ko druga mati k sebi na svoj dom vzela in zanj skerbela. Poprej gospodar in mož bogatin, mogel je zdaj od milosti drugih živeti! Takšno samovoljno djanje pa, ki taki sad obrodi, ni li v pravem pomenu besede čista, neskončna nespamet?

Prilika ta je ziraló vsih tistih katoličanov, kateri zelo radi z nasprotniki svete cerkve vlečejo in med drugim s puhlimi junaki svobodnjaki cerkvene pravice in naprave naskakujejo in napadajo. Podobni so taki našemu zapravljljivemu gospodarju v priliki, ter kakor ta tudi oni v svojo nečast in nesrečo na poti zgube in po-

gube. To dokazati je le potreba vediti, kaj da je cerkev, in kdo da so nasprotniki njeni?

Deržave in vlade so po božjem pripušenju, po božji volji, in cesarju se mora dati, kar je cesarjevega; ali tudi cerkev je po božji volji, vender vse drugač od deržave in posvetne vlade. Cerkev je posebna božja naprava, ker je naravnost od Boga samega na zemlji vtemeljena; cerkev ne prezira časnega blagra ljudi, ali nje prvi, nje poglavitni namen in poklic je zverševanje večnega blagra, je posvečevanje in zveličanje človeštva; cerkev je naprava pod vodstvom svetega Duha, toraj naprava, ktere v pravi modrosti in v resni skerbi za resnično, pravo srečo posamnih oseb in vsih ljudi, nobena posvetna vlada ne preseže; cerkev je duhovna mati vsih pravovernih, in sicer previdna, modra, skerbna, častitljiva mati, ktero po božjem povelju poslušati, in z otročjim spoštovanjem vbogati moramo. Cerkev je mati polna svete ljubezni do svojih vernih otrok, ktere o rojstvu sprejme, skoz življenje vodi in o smertnem času milosti božji priporoča; cerkev je sveta, ona zato ne želi in ne more želeti, ne dela in ne more delati nikomur krivice, posamezni udje zamorejo na napačne pota zabresti, skupno kakor cerkev pa nikdar ne. Sicer se zna v časnih zadevah primeriti, da dá postave, ki so nekterim krajem popolnoma, drugim pa manj primerne, ali precej je pripravljena, kakor hitro se to pojasni, postave prenarediti in jih v razmeram pristojne preestrojiti, kajti cerkve ne vodi posvetna, ampak keršanska modrost, ni svojeglavna in edino le božjo čast in zveličanje človeštva zahteva in zveršuje. Cerkev ljubi tudi in spoštuje bolj od vsih drugih posamnih oseb, kakor tudi družb, pravo pametno svobodo, ker prosto voljo le toliko omejuje, kolikor varnost človeške družbe in sreča vsih sreč — vesela večnost, neogiblivo tirja in zahteva. To je cerkev, in ni se čuditi, da pravi Kristus sam: Kdor cerkve ne posluša, on naj ti bo kakor malikovec in očiten grešnik. — Kdo pa so cerkve nasprotniki in zoperniki njenih pravic?

(Dalje nasl.)

Tri mesce na Jutrovem.

XXII.

(Oddih pa neoddi. Maša in ogled v napravi sionskih hčér ali na svetišu „Ekce-Homo.“ — Snaga po jutrovskih cerkvah. — Popis kapelice. Vse rudeče — vse kronano. — Razširjanje tega reda — tudi do Slovenov. Želé vánj tudi Slovenk. Pravila tega reda. Debela vraža pri svetnih ljudéh zastran samostanov. Vstanova, dnevni red, razne opravila in lastnosti. Kako rodovitno je njih djanje in sploh katoliških samostanov.)

Petega mal. travna popoldan je bil oddih. Pisal sem nekatere pisma v Ljubljano, med temi tudi dopis za Danico, kakor tudi že poprej iz Tersta, z otoka Kerv-a in iz Aleksandrije. — 6. mal. serp. sem maševal v kapeli sionskih hčér, dobil 8 kamničev od oboka „Lithostrotos-a“ odlušeni, kupil več podob in dal majhno darilo za napravo. Sionske hčere kej lično pilepljajo na čedne podobice mnogoterih cvetic z Getsemana in družih svetih krajev, ki jih popotnikom prodajajo in si s tem kaj prislužijo za svojo močno potrebno napravo. Malo začasno svetišče je podolgast štirogelnik, z obokom v dvoje ločen; vse stene so pa ogernjene z rudečimi pregrinjali, tla prestlane s pisanimi plahtami in pletenicami iz tersja. Sploh se na Jutrovem po boljših cerkvah kaj skerbno na to gleda, da so tla lepe in tudi pregernjene, če je moč, menda tudi zato, ker ljudje večí del na tleh sedé. Klopí nima nobena cerkev, k večemu so sem ter tje navadni stoli. Pa tudi ljudje ne pljujejo in ne čofajo po cerkvenih tléh, kakor pri nas. V vélikem altarji je podobna „Ekce-Homo“, spodej v votlini gorite dve lučici in na vsaki strani je angel z rudečo obleko, v kotih ob

stranéh pa zopet dva bela angela. Ob stranéh altarja ste dve lepi klečali za tuje gospode. Ob stranéh sta še dva majhna altarčka: Marije Device in sv. Jožefa, pred njima pa prelepi svetinji v monštranski podobi z dražimi kameni. Nad velikim altarjem je razgurnjeno nebo ali baldakinček, kar se prav lepo podaja. Vse posode in naprave, kakor kelihi, so s krono ovenčane in vse, kar se more, je rudeče, zakaj na tem mestu je nekdašnji Zveličar v škerlatastem plajšu in s ternjevo krono na glavi. V samostanu je zdaj 15 redovnic; naj rajši jemljejo Francoznje; hiše imajo tudi v št. Ivanu v pušavi, v Kalcedonu, v Carigradu; v Jašu (Jassy) jo zdaj delajo, od koder se bode njih delavnost gotovo stezala tudi na olikovanje slovenskega naroda, in torej bi bilo dobro, da bi v ta red pristopale tudi hčere iz slovenskih narodov! Ktere imajo premoženje, morajo nekaj seboj prinesiti, pa popotvanje v novicijat v Pariz, kjer se dve leti pripravljajo, same oskerbeti. Radi bi jemali tudi slovenskih (slovanskih) hčer zavoljo jezika. Lepo bi bilo tudi res, da bi ravno olikane slovenske hčere pomagale ozabrazovati slovenski narod na Turškem. (Obširniši popis Ratisbonovih naprav gl. pod št. IX str. 47 in dalje.)

Izprosil sem si bil v sionskem samostanu bukvice o njih redu in sem iz njih nekoliko posnel, kar je gotovo mikavno in koristno ter naj tukaj nasledva.

Pravila Sionskih hčer v Jeruzalemu.

(Directoire des Religieuses della Congregations de Notre-Dame de Sion. Paris 1866. Théodore Ratisbonne. Posnetek.)

Bukve s 168 stranmi obsegajo tri dele, katerih prvi je posnetek vstanovnih pravil, drugi obravnava dnevni red, tretji razne opravila in lastnosti redovnih sester. Svet še zmiraj pogosto ima debelo vražo, da se po kloštrih lenoba pase, posebno tudi časniški liberalizem enake zmote in mnogotere laži in obrekovanja trosi v svet zoper samostane. Delavnost je v glavnih rečeh po vseh samostanih precej enaka; ne bo torej brez prida, ako z naslednjimi versticami občinstvo peljemo v samostan Sionskih sester, da vidijo ljudje, kaj in kako se po katoliških samostanih dela.

I. Pravilo tega reda zedinja delavno in premišljeno življenje in gleda v eni in taisti duhovni deržini skazovati djanje Marte in Marije. Njegov namen je: posvečevanje redovnih udov, in posvečevanje bližnjega, posebno pa raztresenih otrok Izraelove hiše. V ta namen sestra redovnica daruje svoje molitve, svoje dela, svoje svete opravila, posveti se z nepretresljivo zvestostjo Jezusu in Marii. Nosijo v svojem sercu evangeljske besede: *Ite potius ad oves, quae perierunt domus Israel* (pojdite rajši za zbeganimi ovčicami Izraelove hiše), in ponavljajo s ponižnostjo besede križanega Zveličarja: *Pater, dimitte illis, non enim sciunt, quid faciunt* (Oče, odpusti jim, ker ne vedó, kaj delajo).

Sionske hčere se posvečujejo, poprimše se evangeljskih svetov, z močno vero, s preziranjem posvetnih reči, z molitvijo in pogostim sv. Obhajilom, z neužaljivo podložnostjo do naslednika sv. Petra; njih razločljivo znamenje pa je ljubezen, tako da je vsa družba eno serce in ena duša. Po dveh letih v novinstvu (noviciatu) se posvetijo Gospodu s priprosto obljubo ubožstva, čistosti in pokoršine v tej družbi.

Med vsako mašo ponavljajo trikrat molitev Zveličarjevo: „Oče, odpusti jim, ker ne vedó, kaj delajo.“ Vsaki petek molijo križev pot; vsako saboto po sv. maši pojó „Magnificat“ v zahvalo za milosti, ki jih prejemale na prošnji Marije Device. Zapertija (klavzura) se ne zedinja z njih poklicem, morajo pa toliko bolj vestno gledati in čuti, da jih posvetni duh ne oskruni,

in iz samostana po opraviilih hodijo le v družbi z eno ali več redovnic. Zunanjim pa v samostan ni dopušeno, razun v sili in posebnih potrebah. Ker so veči del za učenje odločene, niso zavezane k drugim zatajevanjem razun k takim, ki jih Cerkev sploh zapoveduje.

V zadevi z bližnjim mislijo sionske hčere na besede Zveličarjeve: „Pro eis ego sanctifico meipsum, ut sint et ipsi sanctificati in veritate: Zanje sam sebe posvečujem, da se tudi oni v resnici posvečujejo.“ Sicer molijo vsak dan ure Marije Device, se vadijo v kreposti z notranjo molitvijo in premišljevanjem, s sv. mašo, pri kateri so vsak dan, z izpraševanjem vesti pred obedom in zvečer, z duhovnim branjem, spovedjo in sv. Obhajilom, z vsakoletnim osem dnevnim obnovevanjem.

II. Dnevni red razlaga bolj natanko njih obljubo, njih podložnost v domačih zadevah, pobožne vaje, medsebojne zadeve, obleko, hišni arhiv in pravila zastran poslopja. — Redovnice vstajajo ob petih na glas angel. zvonjenja. Glasilo k vstajenju je: „Sursum corda!“ (Kviško serca): Odgovor: „Habemus ad Dominum.“ (Povzdignile smo jih k Gospodu.) Na to se moli angelovo češenje: serce se daruje Bogu, Njemu se dan posveti, vse se urno napravijo, tako da so o poli šestih vse gotove ter se podajo v kapelo, kjer imajo svoje dnevne molitve in premišljevanje in potem sv. mašo, ki je ob sedmih. Pri sv. maši redovnice z otroci ter gojenkami vred trikrat molijo ali pa pojejo besede: „Pater dimitte illis itd. Oče, odpusti jim, ker ne vedó, kaj delajo.“ Vse molitve namreč merijo na spreobrnjenje judov. (Res se naše dni bolj pogosto sliši, da se judje spreobračajo. Ravno včeraj je prišel v avstrijski hospic Bernard Paskis, ki je iz judovstva pred tremi mesci prestopil k anglikanstvu, spoznal pa kmali, da je tu mnogo zmót in ker želi resnico čisto najti, torej želi katoličan biti.) Med obedom se večidel bere. Jedí se vživajo o spominu na pričujočnost Božjo, in device za kaj posebnega cenijo dobroto, da sedé kakor pri mizi Jezusa Kristusa, v hiši Device Sionske. Pred in po kosilu imajo kratko pobožnost v kapeli pred sv. Rešnjim Telesom. Potem imajo nekaj prostega časa, zopet kratko počevanje sv. Rešnjega Telesa ter zlasti za spreobrnjenje judov itd. molijo, nato gre vsaka k svojemu delu. Ob štirih molijo zopet skupaj večernice, dokončnice, litanije Marije D. in svojih patronov. Pred ali potlej je mala južina. Ob šestih dnevne ali daljši vsakdanje molitve za naslednji dan, potlej počevanje sv. Rešnjega Telesa in drugo molitev (chapelet), ki ima vsak dan poseben namen: V nedeljo za papeža in vso sv. Cerkev, v ponedeljek za nadškofa ali škofa, v torek za duhovne tega reda in za vse duhovne redove, v sredo za ranje redovnice in vse duše v vica, v četrtek za spreobrnjenje grešnikov, razkolnikov, krivovercev in nejevernikov, v petek za spreobrnjenje judov, v saboto za redovnice Marije D. Sionske in za njih deržine, pa tudi za razne naprave in za dobrotnike tega reda. Ob sedmih je večerja in nato obiskanje sv. Rešnjega Telesa, kakor opoldan. Ktere imajo med jedilom opraviti, jedó pozneje. Od poli osmih do poli devetih je oddih, potem večerna molitev, določijo se branja za naslednji dan. Sklene se z molitvijo:

„Bog dobrote, Oče usmiljenja! prosimo te po nemadežanem Marijnem Sercu, in po priprošnji patriarhov in svetih apostelnov, pošlji žarek usmiljenja nad ostanke Izraelove, da pride do spoznanja našega edinega zveličarja Jezusa Kristusa, in da se taisti vdeleží predragih milost odrešenja. Oče, odpusti jim, ker ne vedó, kaj delajo.“ — Med molitvijo ali petjem z bolj potihim glasom psalmov „Usmili se“ in „Iz globočine“ se podajo potem v svoje stanice in ne dolgo potem k počitku. Razun tega imajo še več drugih molitev in

pobožnih vāj. Ob četertkih imajo konferencije ali pogovore zastran potrebnih zadev svojega reda in opravil. Postov nimajo družih razun ktere velevala Cerkev v tistem kraju, toliko bolj pa jim je priporočevano znotranje zatajevanje. Duhovno življenje sestrām poživlja tudi dopisovanje z drugimi hišami tega reda in z drugimi osebami. Posebne velevala in pomočki so jim dani za vse okolišine v življenji, da bi sebi samim in bližnjemu, kakor si bodi, nikoli ne bile v nobeno spotiko; tako n. pr. imajo primerne zapovedi in naredbe zastran razmēr, pogovorov, dopisov s svojimi starši in svojci, z družimi ljudmi, pri obiskovanjih, pri otrocih, ki jih podučujejo itd. — Kadar ktera umerje, se zanjo veliko moli in v vsaki hiši tega reda se mašuje zanjo, pa tudi ob družih časih so ss. maše za umerle redovne ude, in verh tega je v vsaki hiši vsak mesec posebna sv. maša za ranjce. Popiše se v posebne bukve (ménologe) njih življenje in bere se drugim v zgled pri jedi po martirologii ali življenji mučencev.

Njih obleka je nekoliko podobna napravi usmiljenih sester, — bele in černe barve. Znamnja te družbe so: Križ iz ebnoevega lesa s sreberno podobo Kristusovo na sreberni verižici okrog vratu; molek iz olivnega lesa s svetinjo, ki ima na eni strani napis: Družba Marije Device Sionske; na drugi: Na Sionu sem uterjena. (In Sion firmata sum.)

V hišne bukve ali arhiv se vestno zapisujejo ukazi vélike prednice. škofijske pisma, prestopi drugovernic v katoliško Cerkev, imenitniši dopisi od družih redovnih hiš, potrebne velevala posvetnih oblastnij itd.

III. V tretjem delu se obravnava splošnje in posebno gospodarstvo, vladanje gojilnice in sester nižjega reda ali laikinj (soeurs converses). — Da se vse redovne hiše v edinosti ohranijo, ima celi red v Parizu svojo materno hišo, s ktero so vse druge sklenjene, kakor veje z drevesom. Mati-hiša in posamezne hiše imajo svoje vradne osebe za vsako delo in opravilo in vsaka oseba ima razun splošnih svoje posebne dolžnosti in dela. Tako n. pr. so: Prednica, pomočnici njeni, gospodarica, milošnjica cerkovnica, knjigarica, perilnica, strežnica bolnih itd. Ravno tako imata gojilnica in noviciat (novištvu) svoje osebstvo. Vse to je kakor majhen svet v ločeni tesnini, in vender vsaka posamezna hiša po duhovno toliko dela za široki zunanji svet, da zunaj cele krajine toliko ne.

Naj povém le samo nekoliko tega, kar se od šolske vodnice tirja. Redovni vodnici, pravi vodilo, je naloženo, za vse to skrbeti, kar tiče pobožnost, čedno obnašo in npravno (čednostno) odrejo otrok... Vodnica naj bode dobroserčna, polna pohlevnosti in ljubezni v svojih zadevah z učenicami, naj varuje njih veljavo pred otroci... Po enkrat na mesec vodnica zbere učenice ter sprejme njih naznanila zastran obnaše in učenja rejenk... Rejenke naj imajo v vodnici pravo mater, ktere skerblijnost jih tudi v svet spremlja, kadar odgojiše zapusté... Vodnica se mora posebno razločiti z duhom nepristranosti... Ona bodi zlasti poterpežljiva, ker sad duhovne olike se dostikrat skazuje po poskušnji še le čez dolgo časa. Naj torej z neprejenljivo materno ljubeznijo zaliva sadice, ktere so ji nebesa zročile v varstvo, in naj ne pozabi, da je ni tako nehvaležne zemlje, da bi je ljubeznjiva delavnost ne storila rodovitne itd. Otroci se zraven navadnih nauk učijo tudi ročnih del, naj bolj pa keršanskega nauka. Delo se družu z molitvijo, petjem in spodbudnim branjem. Ležeče je na tem, da se okovarajo zoper nevarnosti, ki jih bodo po svetu zadevale... Vodnica in sestre torej vedno dajejo rejenkam izgled delavnega in rednega življenja. Kako rodovitno se s temi napravami po Jutrovem razširja olikā, je očitno tudi od tod, ker jemljó se otroci v odrejo iz vsih vérstev, izmed turkov, judov, protestantov, razkolnikov, katoli-

čanov, — naj več pa je o tem času v odreji katoliških sirot z Libana, kterih starše so bili fanatiški turki in Druzi leta 1860 neusmiljeno poklali. Učijo se sicer vse deklice keršanskega nauka in katoliškega življenja, nobeni starši pa niso siljeni, da mora otrok njih vero zapustiti; pridobljeno je vselej saj toliko, da drugoverci spoznavajo blagernost, dobroto in lepoto katoliške vere; pa tudi veliko se jih radovoljno spreoberne, ko pridejo k samosvojnosti. — Enako delajo pa katoliški samostani povsod. Le lažnjivo-liberalna sovražljivost je n. pr. pred nekaj mesci podtikala poljskim redovnicam, kakor da bi se kaka sila delala judovski deklici Sari, ki je bila v samostan bežala pred terdobo svojega oskerbnika.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Za post.) Albert Véliki pravi: „S premišljevanjem Jezusovega terpljenja se več zasluži, kakor ko bi se kdo vse petke skoz celo leto ob kruhu in vodi postil, ali se do kervavega bičal, ali ko bi vsak dan ves psalter molil.“ Sv. Bonaventura pa piše: „Ako želiš od čednosti do čednosti, od milosti (gnade) do milosti, od dobrega do boljšega dalje iti, imej vedno v spominu terpljenje Jezusovo.“ — Lepo in lahko se premišljuje Gospodovo terpljenje pri molitvi žalostnega dela sv. rožnega venca (roženkranca), posebno pa tudi dobre bukve k temu veliko veliko pomagajo, in še zlasti opravljanje križevega pota, s kterim je toliko obilno odpustkov sklenjenih. Naj o tej priliki zopet omenimo bukev „Kalvarija“ s petnajsterimi križevimi poti in znanimi ginaljivimi podobami. Dobro in veselo znamnje je, da teh bukev, ki so bile l. 1862 natisnjene, je že blizo 5000 (in torej čez 56.000 podob Krist. terpljenja) med Slovenci. Te podobe same zase bi veljale l gld. 40 kr., ako bi jih kdo naročil, in zamorejo se z bukvami vred le zato po tako nizki ceni dajati, ker jih je bilo naenkrat 42.000 od bakroreza Manz-a v Rezmi vzetih.

Gg. duhovni, ki želijo te bukve med ljudstvo spravljati, jih dobé oprostene po pošti in na 12 en iztis po-verhu.

V začetku tega spiska je omenjeno, koliko premišljevanje Zveličarjevega terpljenja pripomore k zaslužanju in rasti v čednostih. K temu je treba, se zmiraj bolj od sveta ločiti. Segur*) prašanje stavi: „ali je naravnost prepovedano svet ljubiti?“ in odgovori: da je naravnost prepovedano z besedami: „Ne ljubite sveta, in ne tega, kar je na svetu. Ako kdo svet ljubi, ljubezni Očetove ni v njem; zakaj vse, kar je na svetu, je poželenje mesa, poželenje oči in napuh življenja.“ (Jan. 1. Jan. 2.) K povzdigi do prave, višji ljubezni in k preziranju nečimernost tega sveta pa gotovo najbolj pripomore premišljevanje Zveličarjevega terpljenja. Vesoljno keršansko čutilo to kaj pomenljivo terdi in priča. Iz tega namena namreč vidiš po vsih krajih križe in bridke martre, ktere pa ravno zato posvetni duh kaj težko gleda in jih iše s pota spraviti, ker mu njegovo posvetno veselje — že samo na sebi grenko — še bolj prigrenjujejo. Po cerkvah križi, po očitnih prostorih in potih križi, po tihih logih in po širokih poljih križi, po visokih gorah in globokih dolinah križi; to povsod kliče verniku: „Le v križu je zveličanje; le v križu boš premagal skušnjave; na križ obračaj oči v cerkvi, v hiši, na očitnih prostorih, na hribu, v dolini, v tihi samoti, — da te ljubezen svetá ne oslepi. Skoz terpljenje — v življenje!“ —

*) Gl. „die Entsagung, erste Grundlage der Frömmigkeit,“ Mainz 1866, št. 41. Vse dela Segurove, ki so lahko umljive in prav po ceni, so posebnega priporočavanja vredne. Vzeti se utegnejo n. pr. pri Lerherji.

Posebnega priporočevanja vredno za postni čas je: Križev pot sv. Leonarda Portomavriškega (pri Kremžarji), Getsemani in Golgata pa „Križev pot za duše v vica“ (pri Gerberji), evangeli, v katerih je tudi „Pasijon“, in več drugih bukev.

— Te dni smo zopet dobili novih podob za bratovščino ss. Cirila in Metoda ter moremo z njimi postreči, kdor jih želi. Veselo je, da se ta tolikanj potrebna bratovščina na novo močno poživlja. Ravno smo zopet dobili iz Loke velik zapisnik novih udov, na katerem je zraven gosp. kateheta lepo število redovnih gg. učenic z gospo Materjo na čelu, in pa nedeljska in vsakdanja šola — precej čez 300 imén. Koliko več ročic se bode dan na dan k Bogu stegovalo in prosilo za spreobrnjenje bratov in sester, ki so ločeni od katoliške Cerkve! „Molitev oblake predere,“ in upamo, da zlasti na Turškem, kjer že po nekoliko katoliški misijonarji delajo, se bo kmali začelo daniti za katoliško vero. —

— Zraven navadnih postnih pridig po vseh cerkvah bode ta postni čas ob nedeljah ob 4 popoldne v stolni cerkvi imel postne govore prečast. g. o. Valjavec, iz Jezusove družbe. Bog daj obilno sadu. —

Iz Čateža na Dolenskem. — Obhajali smo tri-dnevno 10., 11. in 12. svečana, in upamo, da z obilnim sadom in dušnim pridom. Bila je cerkev vsak dan napolnjena z gorečimi molivci; zgodaj zjutraj in zvečer ni zmanjkovalo ljudstva pri spovednicah. Hvala Bogu in sv. Očetu za to dobro dušno kosilce.

Iz Belle-Prairie, 25. pros. 1868. (Pismo g. Buh-a do g. J. Tomazina.) Lepa zahvala, prečastiti gospod, Vam za trud, dobrotnikom pa za dobrovoljne darove, ki ste jih nam poslali. Prejeli smo lepo daritev, v zlati 138 dolarjev in 76 centimov ali pa po avstr. velj. 358 gl. (med kterimi so tudi zbirke Zg. Dan.). Obernjen je denar dobro, v čast Božjo.*) Nove cerkve v Krow-Wingu je bilo kaj potreba, kakor menim, ste že po raznih dopisih zvedili. Nova cerkva, ki smo jo z Božjo pomočjo lansko leto naredili, je pa tudi prav prijazna, če tudi lesena. Ako ravno še ni znotraj vsa dodelana, vender Vaš prečastiti brat kaj veselo v nji glorijo prepeva (Božjo službo v nji opravlja) in v sakristii stanuje, ker bajtica gosp. Pircova je grozno slaba.

Zlo ste me razveselili s to daritvijo, da se bodo dolgovi za novo cerkvico lažje poplačali, zato pa Vam tudi hočem dogodbo letošnjega leta naznaniti, namreč kako sem z gospod Pircem na Otter-tail popotval.

Iz Krow-Winga na Otter-tail je po navadi 2 dni, ali kvečemu 3 dni in pol hoda (okoli 80 ang. milj.). Nad ottertail-jezerom proti severju in pa na spodnjo plat proti jugu je že nekoliko nemških družin naseljenih, ob jezeri pa stanuje nekaj Indijanov in pol Indijanov. Midva z gospod Pircem meniva, ako v četrtek po novem letu iz Krow-Winga odrineva, da bova prav lahko v soboto-večer že prišla k Nemcem, ki so ob zgornjem jezeru naseljeni, ali pa saj do mesta pol-Indijanov; toda zmotila sva se, konji vedno slaběji prihajajo, snežilo je, pota čez velike prerije viditi več ni bilo. Imela sva Kanadca sabo, ta je moral vedno pred konjema iti, da je pota iskal, ako ga ravno vidil ni, pa s stopnjami je spoznaval, kje je bilo že poveženo. Tako zastanemo na potu, in ni bilo moč ne naprej ne nazaj; kar smo imeli na vozu, razun naj potrebnějšíh reči, vse odložimo in smo pustili na potu, da bi lažje naprej se peljali. Pa pri vsem tem smo komaj 4 ure deleč na dan prišli, ako ravno smo od jutra do terde noči uboge konje gonili. V soboto-večer smo prenočili še 5 ur deleč od omenjenega jezera. Kaj težilo me je pri sercu, da nismo mogli v nedeljo-jutri tje priti. Da bi že pa saj v ponedeljek, v dan svetih treh Kraljev,

zamogli ljudem veselo naznanilo Božje besede oznanovati, se napravimo na pot, se peljemo do terde noči; po noči pa pota več slediti ni bilo mogoče, ker je bilo oblačno, in je jelo nekoliko snežiti. Torej sklenemo ob kraji nekega gozdička prenočiti in drugo jutro v mesto pol-Indijanov iti. Ali po noči jako začne snežiti, huda burja pritiska, in silo mraz prihaja. Gosp. Pirc so imeli sabo dobro pernico in pa odejo napolnjeno z zajčjimi kožicami, in ko so bili dobro zaviti, niso zlo čutili mraza. Jest se silim, da bi spal, ali saj mirno ležal; pa ni bilo moč, ker mraz me vedno huje spreletava, in mi ni dal mirovati. Torej ostanem in se celo noč ob ognji grejem. Snežilo je z burje celo noč in zjutraj smo imeli okoli pol čevlja snega več. Še zdaj me misel pretrese, ko se spomnim na tisto noč. Konjička sta od mraza trepetala, jest sem bil, se vé, okoli glave ves zaviti, pa kamor je sapa zadela, se je led delal. Da bi se bil noge ogrel, sem celo noč kuril; pa ako sem blizu ognja čevlje držal, se je usnje kremžilo; ako sem jih preč odtegnil, me je pa zeblo. Pogledoval sem večkrat na prečastitega starčka g. Pirca, kako so v svoji odeji zaviti mirno počivali. Sneg jih je pa bil tako ogernil, da bi ne bil vedil, kje ležé, ako bi zvečer ne bil vidil, kam so se bili vlegli; bilo je viditi kakor grob na pokopališu. Kaj resnobne misli so me obhajale, — kaj da je naše življenje! Kakor zdaj vidim prečast. gosp. P. v snegu ležati, tako bodo kmalo vse naše trupla v zemlji zakopane ležale brez zavednosti, ko bodo drugi nad nami hodili in modrovali. O kaj je svet! In kako hitro se spremení!

Na svetih treh Kraljev dan, ako ravno huda burja in sneg ravno nam nasprot sem od jezera in mesta od sile pritiska, se jest vsedem na konja in hočem proti hišam jezdití, da bi pomoč dobili, ker naši konji so bili preoslabljeni, da bi sani naprej vlekli; — pa konj ni mogel naprej iti in se mi v sneg zgrudi. Potem hočem peš iti, in ko četrte ure preidem, ne morem več naprej, — moči mi zmanjkuje in kašelj od premrazenja me vedno huje nadlega. Še kake dvakrati poskušam s silo ali z vso močjo naprej iti; — pa vse zastoj! Previdil sem, da bi bil mogel tukaj ostati na potu v snegu, ali pa se moram verniti, dokler sem še zmožen. Pa mislim si, bolje je, da se vernem in z unima skupaj umerjem, kakor pa da sam tukaj obležim. Še naš hlapec, Kanadec, je poskusil k hišam iti, in ako ravno nismo bili delj kakor pol ure deleč od njih, tudi ni mogel. Torej smo mogli na svetih treh Kraljev dan tam pri gozdu se greti, da bi zmerznili ne bili in zopet moramo drugo noč tam pod milim nebom mraza trepetati. Še le v torek je zamogel Kanadec do hiš priti, da so ljudje po nas prišli in smo se po tem v hišah согreti in okrepčati zamogli. Eden konj je nam bil zmerznil, drugi je tudi silo oslabel. Veliko potov sem po zimi že storil na severne kraje med Indijane, pa vender tako hudega in zavoljo mraza nevarnega še nisem imel.

Pogled k „Sloveno-Tirolcem.“

Za dobro voljo.

Staja:

„Dollo“ — strinja se s „tollo.“

Dollo je najberže slov. „dol.“ „Tollo“ vzeti — nam Avstrijanom.

Nadalje smo se peljali v družbi Italijanov, čez katero se nimamo pritožiti. Eden je bil še nekako posebno prijazen; se vé da ne tako priserčno, kakor prijatli na Slovenskem. Ob 3/9 v Vičenci; 1/10 pri Monte bello, ki je imeniten iz laških vojsk. Ob 11 v Veroni. Ker je bilo treba do 3 1/2 čakati, smo imeli čas mesto ogledati. Bila je prav laška vročina in hoditi pretežavno, torej smo si najeli voznika, ki nas je skoz mesto peljal in nam nekatere znamenitiši reči razkazal. S posestva kneza „Giusti“

*) Ako kdo hoče še kaj darovati, rosim mi poslati. J. Tomazin.

smo imeli pregled čez mesto. V cerkvi sv. Jurja so imenitne podobe Pavla Veronese. V cerkvi Maria Antica je grob Scaligerov, stare, umetne, pa malo priserčne kamenite in železne stavbarije in druge reči. Cerkev sv. Ceronja je silo stara, ki ima še spodnjo prvotno cerkvico s stebri iz veroneškega rujavega marmorja, kakoršen se tudi v družih cerkvah in napravah pogosto vidi.

Kje si poezija ?

Kar sem gledal tvoje lice,
O zgubljena Benečija!
So osule se cvetlice,
Je pozebla poezija;
K večjemu je glas Modrice
Le še tožna elegija:
Težka rana, grenk spomin
Spremlja s tvojih me ravnin.
Le ko vlak Beneško zapusti,
Pesem v persih zopet se budi.

V Veroni smo kosili v kolodvorni gostilnici. Postrežba še dosti dobra, pa vender ne slovenska. Dva zamorca stojita ko strežaja pri vratih — tako zapeljivo narejena, da sem se delj časa anal glasno govoriti vpričo nju, kar spazim, da sta ponarejena. Na drugem koncu pa me zopet v oči vkolje laški dvalizem, še bolj pa na steni neka nesnaga — menda Venera, kakoršna tudi v Trentu gerdi sobo, kjer smo prenočevali. To se šteje k laškim pridobitvam in je kosec „svobode!“ Ne smem opustiti, da bi ne opomnil napisov po hišah v Veroni. Neštevilni zidovi so imeli z ogrom napisane besede: „Rispetate la religione; tutta qualche è verità!“ „Spoštujte vero; vsa je čista resnica.“

Znane so namreč nesnage, ki so se v tem mestu sv. R. Telesa dan godile. Torej se mi je močno gnjusilo do tega mesta, in imeli smo odmenjeno, da se tukaj ne bomo nič mudili. Naneslo pa je vender tako, do smo ga obákrat ogledovali — tje in nazaj gredé.

Odrinili smo iz Verone o 3½ in med neštevilnimi terdnjavami nas je hlapni konj tako hitro vlekel proti tirolskim hribom, kakor da bi se mu gabilo na ravninah, kjer je toliko kervi preteklo.

Lahi silo hitro vozijo po železnicah. Iz Verone gredé smo od deleč gledali hribce. Custozza, Somma campagna itd., koder se je toliko kervi prelilo o laških vojskah. Peljali pa smo se proti Tirolskemu med neštevilnimi silo močnimi terdnjavami, ki je res sovražniku nemogoče skoz-nje v mesto priti. Koliko milijonov je vender vse to stalo! In ko je bilo vse lepo dodelano, je nesrečna osoda (?) vse Lahom izročila!

O poli petih smo v Peri — blizo tirolske meje, čversto med hribi. Pa zopet je bilo treba čakati do pol desetih. Nekoliko nad Peri-em se začne zopet Avstrijsko nove dobe. Ker nismo mogli naprej, smo napravili v prijazni dolinici majhen misijonček z laškimi pastirskim otroci v keršanskem nauku. Nismo pa mogli nad njimi posebno visoke kulture spoznati. Stražnikova pobožna žena. Novljanka ter rojakinja potnega tovarša, nam je pripravila zmerno večerjico pred hišico, solili so nam jo pa Lahi in Tirolci s svojimi „ballinami“, ktere so blizo nas metali. (Dalje nasl.)

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

Kakor se spomlad bliža, se kopičijo oblaki od vsih strani. Na Jutrovem neki hočejo Srbija, Romanija, Črna gora in Grecija jutrovo prašanje na svojo roko rešiti. Prusija in Rusija ste menda na njih strani in se grozite drugim vladam, ako bi se hotle vmes vtikati. Star vojak v nekem nemškem časniku pravi: „Naša olika stoji na keršanstvu,“ in meni, da vélike moči se

bodo vender enkrat sramovale, da zmožne keršanske narode in naj lepši evropejske dežele oliko odtegujejo. Avstrija in Prusija se temno gledate, ker je hanoveranski kralj v Hicingu pri Dunaju o svoji slovesni petindvajsetletnici svojim nekdanjim podložnikom upanje dajal, da bode zopet njih kralj, in pa ker je truma Hanoverancev z avstrijskimi potnimi listi prestopilo na Francosko. Tu je pač treba skerbeti za mir in zadovoljnost v lastnem oserčji, da bi se ob hudi uri na venkaj veči moč zamogla skazovati. — Časniki imajo še zmiraj veliko opraviti z Giskrovim ukazom zastran prisega na temeljne pravice, in zdaj zlasti zastran povelja zoper tako imenovane „klerikalne agiitacije.“ Celo liberalci ga terdo prijemajo in pravijo: Danes tebi, jutri meni. — Katoličanom v prisegi to ni všeč, da je izpušen pristavek, da ne bodo stopili v nobeno skrivno društvo, akoravno prepovedi niso overžene. — Verski odbor v deržavnem zboru je v posebni oddelek, da omaje postavo za mešane zakone, izvolil enega superintendenta, enega razkolniškega duhovna, dr. Sturma in Hermana. Tako v Avstrii, kjer se med milijoni katoličanov zgubi pešica drugovercev. — V Pragi je bratovšina sv. Mihela v pomoč sv. Očeta in papeževe vojne vstanovljena. Predsednik je dr. Adolf Würfel. — Zopet obetajo vojsko. Eden dunajskih listov meni, da Napoleon bode gledal iz Rima nezanesljivo Italijo gospodovati in da v naj hujši sili bi utegnil tudi z Rimom italijansko zvezo si kupiti. Naj le poskusi! To bi utegnila biti njegova poslednja nesreča. — Rusija neki od vis. Porte terdo tirja, da naj Kandijo Grecii odstopi. S tem v zavezi je pa blezo to, da se ruske kerdela v Besarabii zmiraj bolj proti jugu pomikajo. — Naskrižja med Prusijo in Avstrijo zastran hanoveranskih potnih listov so menda tako poravnane, da Prusija ni več huda. — V véliki Iloni na Ogerskem se je undan cela svatovska družba gredé po ledu čez vodo Samoš vderla in so vsi do zadnjega potonili. — V Krieglach-u se je 19. sveč. nekemu našemljencu lažnjiva brada vnela in opekel se je takó, da bo nemara slep ostal. — Ruski časniki so jeli močno pisati, koliko jim je na tem ležeče, da Sloveni na Avstrijskem ravnopravnost zadobijo. —

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Neimenovan, 1 terdnj. za 2 gld. st. den., prosi blagosl. za srečno zadnjo uro. — Gostač Primšk. svojemu Očetu in kralju (Rimskemu) 5 frankov v sr. — Iz šent Janža: N. N. 1 križ. (2 gl. 12 kr. st. d.), „za sad prave pokore.“ — G. Fr. Voh., fajm. Kovorski 1 križ. za 2 gl. 12 kr. st. d. z željo: „Ut inimicos Ecclesiae humiliare et emendare digneris.“ — Iz Kertine: Neka oseba 1 terdnj. za 2 gl. sr. „v svet namen, posebno za duše v vicah.“ Druga 1 terdnj. za 2 gl. „v sv. namen.“ — „Pro felici morte“: 1 papežev cekin. — Sv. Očetu po g. A. K. iz Teržiča: 1 ces. cekin, 2 terd. = 4 gld. st. d., 1 gl. v sr., 6 gl. papir., 7 šestic, s pristavkom: „Torcular calcavi solus et de gentibus non est vir mecum.“ — L. R. daruje 1 terdnj. za 2 gl. st. den. in prosi blagosl. za srečno zadnjo uro in še s posebno željo, da bi Bog k pravemu miru nagibal keršanske vladarje. — Iz Č. 6 gl. v sr. — Iz Čateža o tridnevnicu verniki sploh: 10 gld.; neki dobitnik 1 gl., J. P. 1 gl., J. G. 10 gld: sv. Očetu v sedanjih potrebah. „Blagoslovite nas, sv. Oče! da terdni ostanemo v sveti uri, in v nji vterjeni umerjemo.“ — Ana in Marija, sestri v Idrju 3 gl., prosite blagoslova v življenji in o smerti.